

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 21 mars 1890, kl. 1 e. m.

Memorial, i fråga om användandet af riksbankens vinst för år 1889.

Jemlikt föreskrift i § 1 af den för bankoutskottet gällande instruktion har utskottet att till Riksdagen afgifva utlåtande och förslag om användandet af den under år 1889 å riksbankens rörelse upplupna vinst, hvilken, enligt hvad redan förut blifvit Riksdagen meddeladt, uppgår till ett belopp af 2,621,725 kronor 81 öre.

Vid fullgörande af detta sitt åliggande har utskottet haft att taga i öfvervägande *dels* Kongl. Maj:ts i dess till Riksdagen aflåtna proposition om statsverkets tillstånd och behof gjorda framställning, att af riksbankens vinst för nämnda år måtte för statsverkets ändamål anvisas 1,300,000 kronor, *dels* 2:ne inom Andra Kammaren väckta och till utskottet hänvisade motioner, n:o 29 af herr *J. Ericsson* i Norrby med flere och n:o 158 af herr *N. S. Håkansson*, hvilka båda motioner innefatta hemställan att hela bankovinsten för år 1889 måtte blifva bibehållen åt riksbanken.

Uti ett af bankofullmäktige i ämnet afgifvet yttrande hafva desse erinrat om den vid åtskilliga föregående tillfällen uttalade, af bankoutskottet och Riksdagen i allmänhet gillade åsigt om lämpligheten af en sådan grund för fördelningen af den å bankens rörelse uppkommande vinst att, derest ej särskilda, viktiga skäl och omständigheter föreläge af beskaffenhet att föranleda till annat beslut, hälften af densamma i jernadt tal tillfölle statsverket och det öfriga riksbanken, i

enlighet med hvilken åsigt, och då hvarken nuvarande förhållanden eller hvad motionärerna till stöd för sin hemställan om bibehållande åt riksbanken af hela nu ifrågavarande vinst anfört syntes gifva särskild anledning till frångående af nämnda fördelningsgrund, fullmäktige för sin del tillstyrkte att, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag, af bankovinsten för år 1889 ett belopp af 1,300,000 kronor måtte öfverlemnas till statsverket och återstoden eller 1,321,725 kronor 81 öre i riksbanken bibehållas.

Från den tid riksbanken inrättades har det varit ett af dess i lag angifna ändamål att i egenskap af allmän statsanstalt af den genom bankens verksamhet uppkommande vinst bereda en tillgång för allmänt gagn, och den åsigt har gjort sig gällande, att riksbanken bör till sin principal, staten, likasom de enskilda bankerna till sina delegare, afstå en del af sin vinst, när densamma ej för särskilda, bestämda behof i sin helhet erfordrades för bankens egen räkning. I enlighet härmed och sedan förut ofta förekommit skiljaktiga meningar och beslut angående den andel, som sålunda borde tilldelas staten, har under de senast förflutna 15 åren Riksdagen, med undantag endast vid 2:ne tillfällen, då till följd af bland annat tillämnade större byggnadsföretag för riksbankens räkning hela vinsten för densamma bibehölls, tillerkänt statsverket hälften af bankovinsten i jennadt tal. Utan särdeles viktiga skäl synes man ej böra frångå den grundsats, som Riksdagen kan sägas sålunda hafva sökt genomföra i fråga om en viss bestämd fördelning af omförmälda slags medel. Riksbanken har ej för något särskildt ändamål behof af hela 1889 års vinst, och hvad beträffar motionärernas önskan att bereda medel för ytterligare utvidgning af riksbanken medelst nya afdelningskontor, så äro, om sådan utvidgning skulle redan under innevarande år anses böra ske, riksbankens tillgångar, förutom en till högst betydligt belopp uppgående obegagnad sedelutgifningsrätt, för dylikt ändamål fullt tillräckliga äfven utan att dervid nu ifrågavarande bankovinstmedel tagas i beräkning. Med afseende härå, och då, om ock till följd af redan fattade beslut det belopp, som blifvit föreslaget att till statsverket öfverlemnas, ej ovilkorligen är för statregleringens genomförande erforderligt, det onekligen dock alltid torde vara för statsverket af gagn och vigt att erhålla bidrag till blifvande utgifter samt till minskande af statens upplåning eller till ökad amortering af dess skulder samt derjemte under nuvarande förhållanden riksbanken torde hafva större svårighet än staten att finna en fördelaktig användning för medlen i fråga, har utskottet ansett sig

böra, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts proposition och på sätt fullmäktige enhälligt tillstyrkt, hos Riksdagen föreslå,

1:o.

att af riksbankens under år 1889 upplupna vinst ett belopp af 1,300,000 kronor öfverlemnas till statsverket, samt återstoden, 1,321,725 kronor 81 öre, i riksbanken bibehålles.

Beträffande tiden för aflemnande till statsverket af berörda 1,300,000 kronor får utskottet derjemte, i likhet med hvad under åtskilliga föregående år i sådant hänseende föreslagits och af Riksdagen beslutats, hemställa,

2:o.

att statsverkets andel af bankovinsten för år 1889 skall af fullmäktige i riksbanken tillhandahållas statskontoret och utgå med en fjerdedel under loppet af hvarje af månaderna januari, april, juli och oktober år 1891.

Stockholm den 21 mars 1890.

På utskottets vägnar:

PER SAMZELIUS.

Reservation:

af herrar *Hörnfeldt, Dahn, Hansson, O. Andersson, Ljungman, Norrby* och *Svenson*, hvilka anført:

»Då enligt vår åsigt något statsverkets behof af andel i riksbankens vinstmedel för nästlidna år synbarligen icke förefinnes, samt i öfrigt intet fullgiltigt skäl kunnat anföras mot att icke Riksdagen

äfvén i år bör frångå den eljest såsom regel sedan 1875 följda grundsatsen om fördelningen af riksbankens vinstmedel mellan statsverket och riksbanken med ungefär hälften åt hvardera för att i stället, i öfverensstämmelse med hvad åren 1886 och 1888 beslöts, bibehålla samma vinst hel och hållen åt riksbanken, få vi härmed anföra vår från utskottets flertals afvikande mening under yrkande,

att riksbankens vinst för nästlidna år, uppgående till 2,621,725 kronor 81 öre, må i sin helhet för riksbankens räkning bibehållas.
